

ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN İNTERNET VE SOSYAL AĞLARI KULLANMA BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Zühal POLAT¹

Necla TEKTAŞ²

Mehmet TEKTAŞ³

Nuray ÖZ CEVİZ⁴

Ali SARIKAŞ⁵

Ayşe YAYLA⁶

Özet

Bireyler, akıllı telefonlarında yer alan uygulamalar arasında muhakkak sosyal ağları kullanmakta ve neredeyse her bireyin bir kaç sosyal ağda hesabı bulunmaktadır. Özellikle üniversite gençliğinin, sosyal ağları bir haberleşme biçimi, bilgilenme platformu, her türlü paylaşım (video, fotoğraf, yer, vb.) amacı ile kullandığı görülmektedir. Bu çalışma, 2016 yılında Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin internet ve sosyal ağları kullanma becerilerini araştırmak üzere yapılmıştır. Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi demografik özellikleri, internet ve sosyal ağları kullanma durumları ile bilgiler öğrencilerden anket aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin istatistik analizleri R paket programı ile yapılarak yorumlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, erkek öğrenciler internete kadın öğrencilerden daha fazla zaman ayırırken, sosyal ağlarda durum tam tersidir. Aynı zamanda kadın öğrencilerin internete akıllı telefonlar üzerinden daha çok bağlandığı da tespit edilmiş olup sosyal ağları da erkek öğrencilerden daha uzun zamandır kullandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ön Lisans Öğrencileri, Sosyal Ağlar, Demografi, İnternet.

¹ Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, zuhalpolat@marmara.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İİBF, ntektas@bandirma.edu.tr

³ Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi İİBF, mtektas@bandirma.edu.tr

⁴ Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, nuray.ceviz@marmara.edu.tr

⁵ Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, ali.sarikas@marmara.edu.tr

⁶ Arş. Gör., Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, acetinkaya@marmara.edu.tr

THE EFFECT ON THE USING SKILLS OF THE INTERNET AND SOCIAL NETWORKS OF THE DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF THE ASSOCIATE DEGREE STUDENTS

Abstract

Individuals definitely use social networks among applications on their smartphones, and almost every individual has an account in several social networks. In particular, university youth seem to use social networks with a communication format, information platform, all kinds of sharing (video, photo, place, etc.). This study was conducted to investigate the students' ability to use internet and social networks in Marmara University Vocational School of Technical Sciences in 2016. Demographic characteristics such as age, gender and educational status of participants, use of internet and social networks, and information were collected from students through questionnaire. Statistical analyzes of the obtained data were interpreted by R package program. According to the findings of the research, while male students spend more time than female students on the internet, the situation is the opposite in social networks. At the same time, it has been found that female students are more connected to the internet via smartphones, and social networks have been used for a longer time than male students.

Keywords: Vocational School Students, Social Networks, Demography, Internet.

1. GİRİŞ

İnternet ve beraberinde getirdiği ulaşım olanakları ve uygulamalar gelişmekte ve hayat koşullarını da kolaylaştırmaktadır. Bilişim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, kullanıcıların sadece bilgisayardan değil cep telefonlarından ve tabletlerinden de her an internete bağlı kalma arzularını tetiklemektedir. Yaygınlaşan internet ve sosyal ağ kullanımı, hayatın her alanında, eğitimden sosyal yaşama, ekonomik durumlardan bürokratik unsurlara, kişisel zevklere ve yer, mekân bilgilerine kadar birçok alanda değişimi ve yenileşmeyi beraberinde getirmiştir. Gün geçtikçe yaygın kullanılan sosyal ağ sitelerine (Facebook, Twitter, Youtube vb.) yenilerinin de (Instagram, Snapchat vb.) eklendiği görülmektedir. Kullanıcıya sundukları farklı olanaklarla özellikle gençler arasında yaygınlaşan bu sitelerin, kendi içinde bile gelişme ve değişme gösterdikleri gözlenmektedir; Facebook sitesinde otomatik video oynatma, Whatsapp uygulamasındaki görüntülü arama, Hangouts uygulamasının Youtube'dan canlı verilebilmesi gibi. Tüm bu gelişmeler aslında sadece gençlerin değil tüm mobil kullanıcılarının ve her yaş grubundan insanın, sosyal medya uygulamalarına özellikle ülkemizde oldukça ilgi göstermesini, oyun, iletişim, bilgi edinme gibi amaçlarını gerçekleştirip, eğitim, ticaret konularında da kendilerini geliştirmelerini sağlamakta hatta bireysel girişimci olmalarına imkân tanımaktadır. Tüm bu gelişmeler 2000'li yıllardan sonra doğan neslin gelişimi açısından önemli bir değer oluşturmaktadır. Castells gibi düşünürlerin bu gelişmeler doğrultusunda toplumu "ağ toplumu" olarak adlandırdığı

görülmektedir [(Castells, 1997) Aktaran; (Aytekin & Sütçü, 2012)].

Ülkemizde bireylerin 2016 yılı internet kullanımı TÜİK verileri incelendiğinde %61,2 oranı dikkat çekmekte ve bu verilerin cinsiyet olarak dağılımı incelendiğinde de %70,5 erkek, %51,9 kadın kullanıcı görülmektedir (<http://www.tuik.gov.tr>, 2016). Ülkemizde sosyal medya kullanım alanları incelendiğinde de, vatandaşlarımızın sosyal medyaya oldukça ilgi gösterdiği ve kullanım oranlarının dünya geneline bakıldığında oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Dünya çapında % 92 oranında mobil kullanıcı barındıran Facebook sitesinin ülkemizde de en fazla kullanılan sosyal ağ olması dikkat çekicidir (<https://www.socialbakers.com>, 2017). Bu ağları kullanmada 13 yaş sınır olmasına rağmen, maalesef kullanıcı yaşının daha erken dönemlerde olması, dolayısı ile yeni teknolojileri kullanmaya başlama yaşının bu denli düşmesi çocuklar için tehlikeli bir durum da sergilemektedir (Communications, 2008).

2. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET VE SOSYAL AĞLARI KULLANMA BECERİLERİ

Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin sosyal medya ve internette nasıl vakit harcadıklarını ya da ne amaçla kullandıklarını inceleyen birçok çalışma dikkati çekmektedir. Üniversitelerde okuyan öğrencilerin %98,3'ünün interneti yoğun bir şekilde kullandığı ve internetin öğrencilerin sosyal yaşamında büyük bir etken olarak öne çıktığı görülmektedir (Kaya et al., 2015). Özellikle gençler arasında vazgeçilmez bir iletişim aracı olarak ortaya çıkan sosyal ağların, ortaöğretimden de yükseköğretimden de birçok öğrenci tarafından yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Gülcan vd., yaptıkları araştırmada öğrencilerin %98,3 sosyal ağlardan en az birine üye olduğunu ve yoğun bir şekilde bu siteyi kullandıklarını gözlemlemiştir (Gülcan, Vurgun, Gürdin, & Akpınar, 2015). Sosyal medyaya ilişkin tutumları gösteren bir çalışmada da 14-19 yaş arası kullanıcıların diğer gruplardan daha aktif bir şekilde sosyal medyayı kullandıkları, en az bir sosyal medya sitesinde hesaplarının bulunduğu ve günlük olarak bir saate yakın zaman harcadıkları ortaya konmuştur (Otrar & Argın, 2014). Farklı bölümlerde okuyan öğrencilere yapılmış çalışmalar da incelendiğinde, Anadolu Üniversitesi ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal ağları kullanım amaçları arasında sosyal etkileşim ve iletişim göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, kadın ve erkek kullanıcılar arasında sosyal ağları kullanma açısından da farklılık bulunmuştur (Filiz, Osman, Dönmez, & Kurt, 2014). Türkiye'de en çok kullanılan sosyal ağ sitesi olarak öne çıkan Facebook üzerine yapılan uluslararası bir çalışmada da, bu siteyi kullanan gençlerin en

çok arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek (%84,78) amacıyla siteye üye oldukları, bu durumu fotoğraf (%35,97) ve eğlence ile etkinliklerin (%25) takip ettiği görülmektedir (Pempek, Yermolayeva, & Calvert, 2009). Göker ve arkadaşları (Göker, Demir, & Doğan, 2010) tarafından yükseköğrenim gören gençler üzerine yapılan bir araştırmada da öğrencilerin %77'sinin Facebook sitesine üyeliğinin bulunduğu görülmüştür. Acılar ve Mersin ise bu oranı kendi çalışmalarında %88,21 olarak belirlemiştir (Acılar & Mersin, 2015). Facebook üzerinde yabancı öğrencilerin de haftada ortalama 3,6 saat zaman harcadıkları ve bu zamanın kullanıcılara göre geniş bir aralıkta değiştiği görülmüş; aynı zamanda Facebook'un en yaygın kullanılan sosyal ağ sitesi olduğu sonucuna varılmıştır (Yang & Brown, 2013). Ersöz'e göre de katılımcı öğrencilerin yarıdan fazlası her gün mütemadiyen Facebook kullandığını belirtmişler ve bu sosyal paylaşım sitesinde kişisel bilgilerini paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların, yaşanılan şehir, cinsiyet, doğum günü, eğitim durumu gibi demografik özellikleri ile günlük yaşamını ortaya koyan fotoğrafları daha fazla paylaştıkları görülmüştür (Ersöz, 2016). Yapılan başka bir çalışmada da onlarca sosyal ağ sitesi arasında, en fazla kullanılanların Facebook, Instagram ve Twitter olduğu görülmüştür (Keskin & Mehmet, 2016). Bu üç sosyal ağ sitesi yapılan araştırmalarda öne çıkmaktadır. Öyle ki, Facebook üzerinden aileler ile okul çağındaki çocuklarının interaktif iletişimi ve eğitime yapabilecekleri katkılar bile tartışılır olmuştur (Balcı & Şahin, 2016).

Yaygın kullanılan ve gittikçe popülerlik kazanan sosyal ağların olumsuz özelliklerini ortaya koyan çalışmaların da yapıldığı görülmektedir. Özellikle öğrencilerin internet üzerinde harcadıkları zaman arttıkça kullanım amaçlarında da farklılıklar oluşmakta; giderek bağımlılık haline gelen bu kullanımın bireyler arasında etkileşimin sürekli Facebook, Twitter gibi sosyal ağ sitelerinin üzerinden gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır. Fakat bu sitelerde artan arkadaş sayısının realitede bireyleri yalnızlaştırma politikalarına hizmet ettiği görülmektedir. Koç ve Karabatak, yaptıkları çalışmada öğrencilerin %65,52'sinin sosyal ağları faydalı bir şekilde kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Hatta öğrencilerin %33,79'u sosyal ağların popülaritesini zamanla kaybedeceğini düşünmektedir. Öğrenciler çevrelerini sosyal ağları kullanarak genişletirken, istenmeyen bazı sakıncalı durumlarla da (uygunsuz videolar ya da fotoğraflar, istenmeyen arkadaşlıklar gibi) karşı karşıya kalabilmektedirler (Koç & Karabatak, 2011). Ceyhan'ın bireylerin internet kullanımını değerlendirdiği çalışmasında, onların internette dolaşım sırasında sağlıklı ve sağlıklı olmayan kullanıcılar olarak ayrışabildiği belirtilmiştir (Ceyhan, 2011).

Cinsiyet açısından karşılaştırmalı olarak yapılan çalışmalarda farklılıklar göze çarpmaktadır. Örneğin kişiler arası etkileşim açısından yapılan çalışmalarda erkeklerin kadın kullanıcılara göre sosyal medyayı daha çok kullandıkları görülürken (Eren, 2014), genel olarak kadın kullanıcıların son yıllarda arttığı tespit edilmiştir (<https://www.socialbakers.com>, 2017). Sosyal ağlar o kadar yaygınlaşmıştır ki, yapılan bazı çalışmalarda bireylerin sosyal, ekonomik ve demografik statüleri, eğitim durumları gibi özellikleri sosyal ağların kullanımında herhangi bir değişikliğe neden olmamaktadır. Hatta okudukları bölüm ya da sınıf, akademik başarıları gibi değişkenler bile farklılık göstermemektedir (Öztürk & Akgün, 2013). Ülkemizin devlet ya da vakıf üniversitelerinde öğrenim gören bireylerin internet ve sosyal ağları kullanma durumlarının incelendiği çalışmalardan birinde, devlet üniversitelerinde okuyanların %89'unun, vakıf üniversitelerinde okuyanların ise %89,4'ünün herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabının bulunduğu ve büyük çoğunluğun bu sitelere mobil yolla bağlandığı görülmektedir. Mobil bağlantı açısından vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilerin internet kullanım oranları daha fazla olup, bu durumun internet paketleri alımları ve sosyo-ekonomik durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir (Akyazı & Ünal, 2013). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde okuyan Ziraat Fakültesi öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada öğrencilerin tamamının interneti yoğun olarak kullandığı ve haftada yaklaşık 12 saat sosyal medyada zaman harcadıkları, bu durumun da internette geçirdikleri zamanın büyük bir kısmını oluşturduğu görülmüştür (Şahin, Kaynakçı, & Aytıp, 2016).

Bu çalışmada, Marmara Üniversitesi'nde Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda okuyan önlisans öğrencilerinin, internet ve sosyal ağları kullanma durumlarının demografik özelliklerine göre nasıl değişkenlik gösterdiği analiz edilmiştir.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda okuyan veya mezun olmuş önlisans öğrencilerinin demografik özelliklerinin internet ve sosyal ağları kullanma becerilerine etkisini gözlemlemektir.

3.2. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmaya katılan 322 öğrenciye anket çalışması uygulanmıştır. Ankete 304 katılımcının eksiksiz yanıt vermesi üzerine sadece bu öğrenciler için çalışma değerlendirilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet dağılımı 191 kadın, 113 erkektir. Demografik

özellikleri ile internet ve sosyal ağları kullanma becerilerini ortaya koyan sorular sorularak, verdikleri cevaplar R istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır (Team, 2005).

3.3. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik katsayısını belirlemek için güvenirlik analizinden yararlanılmıştır. Bu açıdan yaygın bir yöntem olan Cronbach Alfa katsayısına bakılmıştır. Cronbach Alfa katsayısı “0,94” olarak tespit edilmiştir. İnternet ve sosyal ağları kullanma becerilerinin demografik özelliklerden nasıl etkilendiğini ortaya koymak için ikili değişkenler için bağımsız t-testi, ikiden fazla olan değişkenler için tek yönlü ANOVA testi ve Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır.

Demografik özelliklerin değerlendirilmesinde toplanan verilerin öncelikle tanımlayıcı istatistikleri yapılmış ve araştırma sorularının yanıtları incelenmiştir.

3.4. Araştırmanın Bulguları

Anket sonuçlarına ilişkin veriler, toplam 322 kişiye uygulanan ve 304 kişiden elde edilen cevapların yanıtlarını ve yorumlarını içermektedir. Tablo 1’de analizde kullanılan değişkenler ve alt boyutları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Analizde Kullanılan Değişkenler ve Alt Boyutlar Tablosu

Değişkenler	Alt Boyutlar	Frekans	(%)
(D1) Cinsiyet	(1) Kadın	192	63
	(2) Erkek	112	37
(D2) Yaş	(1) 16 – 18	30	10
	(2) 19 – 21	143	47
	(3) 22 – 24	106	35
	(4) 25 ve üstü	24	8
(D3) Eğitim Durumu	(1) Öğrenim görmekte	210	69
	(2) Mezun	94	31
(D4) İnternete Ayrılan Zaman	(1) 1 saat veya daha az	40	13
	(2) 2 - 6 saat	176	58
	(3) 7 - 11 saat	24	8
	(4) 12 - 16 saat	36	12
	(5) 17 saat ve üzeri	27	9
(D5) İnternete Bağlanmak için Kullanılan Cihaz	(1) Bilgisayar	94	31
	(2) Cep telefonu	201	66
	(3) Diğer	9	3
(D6) İnternete Ayrılan Zamanın Sosyal Ağ-Paylaşım	(1) Az bir zaman dilimini	30	10

Sitelere için Kullanılan Kısmı	(2) Hemen hemen yarısını	76	25
	(3) Yarısından fazlasını	49	16
	(4) Hemen hemen hepsini	149	49
(D7) Sosyal Ağların Ne Kadar Zamandır Kullanıldığı	(1) 0 - 6 ay	15	5
	(2) 6 - 12 ay	21	7
	(3) 1 - 2 yıl	24	8
	(4) 2 - 4 yıl	49	16
	(5) 5 yıl ve üzeri	195	64
(D8) İnternete Bağlanıldığında İlk Olarak Sosyal Ağların Kontrol Edilmesi	(1) Her zaman	237	78
	(2) Ara sıra	43	14
	(3) Nadiren	24	8
(D9) Aktif Olarak Kullanılan Sosyal Ağ-Paylaşım Site veya Sitelerini Ziyaret Etme Sıklığı	(1) Haftada 1 kez veya 1'den az	12	4
	(2) Haftada 2 veya 3 kez	30	10
	(3) Günde 1 veya 2 kez	30	10
	(4) 1 günde birçok kez	195	64
	(5) Her zaman çevrimiçi	36	12
(D10) Sosyal Ağlarda Geçirilen Günlük Ortalama Zaman	(1) 30 dk. veya daha az	18	6
	(2) Yaklaşık 1 saat	30	10
	(3) 1 - 2 saat	36	12
	(4) 2 - 3 saat	70	23
	(5) 4 saat ve üzeri	149	49

Anket sorularının her biri katılımcıların cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenleri ile değerlendirilmiş ve analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Analiz Sonuçları Tablosu

Değişken 1	Değişken 2	Alt Grupların Ortalamalar Farkı	p
D1	D4	4-1, 4-2, 5-1, 5-2	< 0.0001
	D5	2-1	<0.0131
	D6	3-2, 4-1, 4-3	< 0.001
	D7	5-3, 5-4	< 0.0001
	D8	3-1, 3-2	< 0.0001
	D9	5-4	< 0.001
	D10	Anlamli farklılık yoktur.	
D2	D4	2-1	<0.0113
	D5	3-1, 3-2	<0.0286
	D6	4-1, 4-2, 4-3	< 0.001
	D7	5-1	<0.0326
	D8	Anlamli farklılık yoktur.	
	D9	Anlamli farklılık yoktur.	
	D10	5-3	< 0.01

	D4	3-1, 4-1, 3-2, 4-2, 5-4	< 0.0001
	D5	2-1	< 0.05
	D6	3-1, 4-2, 4-3	< 0.05
D3	D7	5-3, 5-4	< 0.01
	D8	Anlamli farklılık yoktur.	
	D9	5-4	< 0.01
	D10	3-2, 5-2, 4-3, 5-4	< 0.001

Katılımcıların cinsiyeti ile internete ayırdıkları zaman arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile değerlendirmede; 17 saat ve üzeri zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 1 saat veya daha az ve 2 ila 6 saat zaman ayıran iki grubun ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Ancak, 17 saat ve üzeri zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 7 ila 11 saat ve 12 ila 16 saat zaman ayıran grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca, 12 ila 16 saat zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 1 saat veya daha az ve 2 ila 6 saat zaman ayıran iki grubun ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). 12 ila 16 saat zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 7 ila 11 saat ve 17 saat ve üzeri zaman ayıran grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ortalama farkın pozitif olması erkeklerin internette kadınlardan daha fazla zaman ayırdıkları sonucunu doğurmaktadır [$p<0.001$; grupların ortalama farkı (Erkek-Kadın)= 0.885].

Katılımcıların yaşı ile internete ayırdıkları zaman arasındaki ilişki : Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; 2 ila 6 saat zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 1 saat veya daha az zaman ayıran grubun ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak, Tukey HSD testine göre, 2 ila 6 saat zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 7 ila 11 saat, 12 ila 16 saat ve 17 saat ve üzeri zaman ayıran grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca, katılımcıların yaş gruplarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların eğitim durumu ile internete ayırdıkları zaman arasındaki ilişki : Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; 7 ila 11 saat ve 12 ila 16 saat zaman ayıran grupların ortalama puanları ile 2 ila 6 saat ve 1 saat veya daha az zaman ayıran grupların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.0001$). Ayrıca 17 saat ve üzeri zaman ayıran grubun ortalama puanı ile 12 ila 16 saat zaman ayıran grubun ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.0001$). Buna ek olarak, katılımcıların eğitim durumlarına göre oluşturulan iki gruptan mezun olanların ortalama puanı

ile öğrenim görmekte olanların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.0001$).

Katılımcıların cinsiyeti ile internete bağlanırken kullandıkları cihaz türü arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; cep telefonu kullanan katılımcıların ortalama puanı ile bilgisayar kullanan katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.001$). Erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ortalama farkın negatif olması kadınların internete bağlanırken erkeklere göre daha çok cep telefonu kullandığını göstermektedir [$p < 0.05$; grupların ortalama farkı (Erkek-Kadın) = -0.136].

Katılımcıların yaşı ile internete bağlanırken kullandıkları cihaz türü arasındaki ilişki: Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; bilgisayar ve cep telefonu dışındaki diğer cihazları kullanan katılımcıların ortalama puanı ile cep telefonu ve bilgisayar kullanan katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Ancak, katılımcıların yaş gruplarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Katılımcıların eğitim durumu ile internete bağlanırken kullandıkları cihaz türü arasındaki ilişki: Cep telefonu kullanan katılımcıların ortalama puanı ile bilgisayar kullanan katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu sonuçta, cep telefonu kullanım oranının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, bağımsız t-testine göre, diğer cihazları kullanan katılımcıların ortalama puanı ile cep telefonu ve bilgisayar kullanan katılımcıların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Öğrenim görmekte olan katılımcıların ortalama puanları ile mezun katılımcıların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$).

Katılımcıların cinsiyeti ile internete ayırdıkları zamanın ne kadarlık kısmını sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirdikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testine göre; sosyal ağ-paylaşım sitelerine ayrılan zamanın “hemen hemen hepsi” kategorisinin ortalama puanı ile “yarısından fazlası” kategorisinin ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.001$). Ayrıca, “yarısından fazlası” kategorisinin ortalama puanı ile “hemen hemen yarısı” kategorisinin ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer kategorilerin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ortalama farkın negatif olması kadınların erkeklere göre

internete ayırdıkları zamanın yarısından fazlasını sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirdiklerini göstermektedir [$p<0.05$; grupların ortalama farkı (Erkek-Kadın)= -0.302].

Katılımcıların yaşı ile internete ayırdıkları zamanın ne kadarlık kısmını sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirdikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; “hemen hemen hepsi” kategorisinin ortalama puanı ile “yarısından fazlası”, “hemen hemen yarısı” ve “az bir zaman dilimi” kategorilerinin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Diğer kategorilerin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca, 25 yaş ve üstü, 22-24 yaş ve 19-21 yaş aralıklarındaki gruba giren katılımcıların ortalama puanları ile 16-18 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Katılımcıların eğitim durumu ile internete ayırdıkları zamanın ne kadarlık kısmını sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirdikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; öğrenim görmekte olan katılımcıların ortalama puanı ile mezun katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ayrıca, internete ayrılan zamanın yarısından fazlasını sosyal ağ – paylaşım sitelerine ayıran katılımcıların ortalama puanları ile az bir zaman dilimini ayıran katılımcıların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna ek olarak, internete ayrılan zamanın hemen hemen hepsini sosyal ağ – paylaşım sitelerine ayıran katılımcıların ortalama puanları ile hemen hemen yarısını ve yarısından fazlasını ayıran katılımcıların ortalama puanları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).

Katılımcıların cinsiyeti ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini ne kadar zamandır kullandıkları ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; 5 yıl ve üzeri zamandır kullanan katılımcıların ortalama puanı ile 2 ila 4 yıldır kullanan katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$). Diğer kategorilerin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ortalama farkın negatif olması kadınların erkeklere göre daha uzun zamandır sosyal ağ-paylaşım sitelerini kullandıklarını göstermektedir [$p<0.001$; grupların ortalama farkı (Erkek-Kadın)= -0.476].

Katılımcıların yaşı ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini ne kadar zamandır kullandıkları ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; 25 yaş ve üstü, 22-24 yaş ve 19-21 yaş aralıklarındaki gruba giren katılımcıların ortalama puanları ile 16-18 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık

bulunmuştur ($p<0.01$).

Katılımcıların eğitim durumu ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini ne kadar zamandır kullandıkları ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; öğrenim görmekte olan katılımcıların ortalama puanları ile mezun olan katılımcıların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$). Ayrıca, 5 yıldan fazla süredir sosyal ağ-paylaşım sitelerini kullanan katılımcıların ortalama puanları ile 1 ila 2 yıldır ve 2 ila 4 yıldır kullanan katılımcıların ortalama puanları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Katılımcıların cinsiyeti ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini internete bağlanır bağlanmaz ilk olarak kontrol edip etmedikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; “Nadiren” kontrol eden katılımcıların ortalama puanı ile “ara sıra” ve “her zaman” kontrol eden katılımcıların ortalama puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Özellikle “nadiren” kontrol eden ile “her zaman” kontrol eden katılımcılar arasında çok anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0.0000025$). Ayrıca, erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ortalama farkın pozitif olması erkeklerin kadınlara göre daha az sıklıkla sosyal ağ-paylaşım sitelerini internete bağlanır bağlanmaz kontrol ettiklerini göstermektedir [$p<0.0001$; grupların ortalama farkı (Erkek-Kadın)= 0.363].

Katılımcıların yaşı ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini internete bağlanır bağlanmaz ilk olarak kontrol edip etmedikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; 19-21 yaş ve 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanları ile 16-18 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.0001$). Ayrıca, 25 yaş ve üstü katılımcıların ortalama puanı ile 19-21 yaş ve 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanları arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$).

Katılımcıların eğitim durumu ile sosyal ağ-paylaşım sitelerini internete bağlanır bağlanmaz ilk olarak kontrol edip etmedikleri ile ilgili değişken arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; mezun olan katılımcıların ortalama puanları ile öğrenim görmekte olan katılımcıların ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$).

Katılımcıların cinsiyeti ile kullanılan sosyal ağ-paylaşım sitelerini ziyaret etme sıklığı arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; “her zaman çevrimiçi” olan katılımcıların ortalama puanı ile “1 günde birçok kez” ziyaret eden katılımcıların ortalama

puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Ancak, erkeklerin ortalama puanı ile kadınların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşı ile kullanılan sosyal ağ-paylaşım sitelerini ziyaret etme sıklığı arasındaki ilişki : Tukey HSD Çoklu Karşılaştırma testi ile incelendiğinde; 19-21 yaş ve 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanları ile 16-18 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$ ve $p<0.01$). Bu iki yaş aralığındaki gruplar 16-18 yaş aralığındaki gruba nazaran sosyal ağ-paylaşım sitelerini daha sık ziyaret etmektedirler. Ayrıca, 25 yaş ve üstü katılımcıların ortalama puanı ile 19-21 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). 19-21 yaş aralığındaki katılımcıların, 25 yaş ve üstü katılımcılara nazaran sosyal ağ-paylaşım sitelerini daha sık ziyaret ettikleri sonucu elde edilmiştir.

Katılımcıların eğitim durumu ile kullanılan sosyal ağ-paylaşım sitelerini ziyaret etme sıklığı arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; “her zaman çevrimiçi” zaman sıklığı değişkeni ile “1 günde birçok kez” değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$). “her zaman çevrimiçi” değişkeninin “1 günde birçok kez” değişkenine nazaran daha çok tercih edilen zaman sıklığı olduğu görülmüştür.

Katılımcıların cinsiyeti ile sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirilen zamanın uzunluğu arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşı ile sosyal ağ-paylaşım sitelerinde günlük geçirilen zamanın uzunluğu arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; 19-21 yaş ve 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanları ile 16-18 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (sırasıyla $p<0.01$ ve $p<0.0001$). Bu iki yaş aralığındaki gruplar 16-18 yaş aralığındaki gruba nazaran sosyal ağ-paylaşım sitelerinde daha fazla zaman harcamaktadırlar. Ayrıca, 25 yaş ve üstü katılımcıların ortalama puanı ile 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$). 22-24 yaş aralığındaki katılımcıların, 25 yaş ve üstü katılımcılara nazaran sosyal ağ-paylaşım sitelerinde daha fazla zaman harcadıkları sonucu elde edilmiştir. Ayrıca, 4 saat ve üzeri harcanan zaman ile 1 ila 2 saat harcanan zaman dilimleri arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$). 4 saat ve üzeri harcanan zaman daha fazla tercih edilen değişken olup dikkat çekici bir sonuç doğurmuştur.

Katılımcıların eğitim durumu ile sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirilen zamanın uzunluğu arasındaki ilişki: Bağımsız t-testi ile incelendiğinde; halen üniversitede okumakta olan katılımcıların ortalama puanları ile ön lisans mezunu katılımcıların ortalama puanı arasında da anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.01$). Ayrıca, 1 ila 2 saat ve 4 saatten fazla zaman geçirenler ile yaklaşık 1 saat zaman geçiren katılımcılar arasında; 2 ila 3 saat zaman geçirenler ile 1 ila 2 saat zaman geçiren katılımcılar arasında; 4 saat ve üzeri zaman geçirenler ile 2 ila 3 saat zaman geçiren katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Son yıllarda gerek dünyada, gerek ülkemizde akıllı cihazların kullanımının son derece arttığı ve hayatın vazgeçilmez bir parçası haline geldiği görülmektedir. Yaygınlaşan tablet bilgisayarlar ve neredeyse elimiz-kolumuz haline gelen akıllı telefonlar her bireyin hayatında oldukça önemli bir yer edinmiştir. Üniversitelerde de eğitim gören bireylerin bu teknoloji ve cihazları etkin kullanmaları ve bu konudaki gelişmeleri ve değişimleri yakından takip etmeleri dikkat çekicidir. Bu durumda, hem kadın hem de erkek öğrencilerin her an yanlarında taşıdıkları teknolojiyi sosyal ağ ve internet açısından da kullanmaları kaçınılmazdır. Erkekler internet kullanırken bilgisayar, tablet gibi cihazları kadın kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedirler. Kadın katılımcıların ise internet için akıllı telefonları kullandıkları gözlemlenmiştir. Bireylerin öğrenim hayatlarının bitmesi ve iş hayatına atılmaları ile birlikte internete bağlanırken bilgisayarları kullanma oranlarında artış görülmektedir. Bu durumun iş hayatında genellikle masaüstü bilgisayarlarda çalışılması ve dolayısı ile uzun mesai saatleri içerisinde bu ihtiyaçlarının da giderilmesinden kaynaklandığı öngörülebilir.

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda ön lisans düzeyinde öğrenim gören ya da mezun olmuş olan bireylerin internet ve sosyal medya kullanımlarına demografik özelliklerinin nasıl etki ettiğini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Katılımcılara ilk aşamada sorulan tanıtıcı (demografik) bilgiler ile ikinci aşamada sorulan internet ve sosyal medya kullanım düzeylerini belirlemeye yönelik sorular R istatistik programlama dili ile analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Tüm yanıtlara frekans, t-test ve ANOVA ve Tukey HSD analiz yöntemi uygulanmıştır.

Anket 322 katılımcıya uygulanmıştır. Araştırma sonucunda önlisans öğrencilerinin internet ve sosyal ağları kullanma becerilerinin gelişmiş ve etkin olduğu görülmektedir. Çeşitli sebeplerle, gelişmiş teknoloji ve hayatın her alanında etkin olan sosyal ağların cinsiyet

farkı gözetmeksizin tüm bireyler tarafından çokça kullanıldığı görülmektedir. Yalnız internet kullanımında erkek öğrenciler daha etkin iken, internete bağlanıldığında kullanılan bir yazılım olarak sosyal ağların daha çok kadın öğrenciler tarafından etkin olarak kullanılması dikkat çekicidir. Kadın öğrencilerin akıllı telefonları sosyal ağlara giriş yapma amacıyla erkek öğrencilere nazaran daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. Bu durumun kadın katılımcıların sosyal ağları erkek katılımcılardan daha uzun süredir kullanmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Tabi dolayısı ile bu durum kadın öğrencilerde internete bağlanır bağlanmaz sosyal ağları kontrol etme güdüsünü de tetiklemektedir.

Araştırma sonucu değerlendirildiğinde, interneti kullanan bireylerde 6 saate kadar gruplar ile 11 saat ve üzerinde internette vakit geçiren öğrenciler arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. İnternet kullanımı açısından bu durumun erkekler tarafından daha etkin olarak gerçekleştirilmesi fakat söz konusu kadın öğrenciler olduğunda bu durumun sosyal medya kullanımına dönmesi, erkeklerin internette sosyal medyadansa başka mecralarda vakit geçirdiğinin göstergesidir. Sosyal ağlar dışındaki uygulama ve internet sayfaları (oyunlar, gazete vb.) erkeklerin daha çok dikkatini çekmektedir denebilir. Katılımcıların yaşları açısından incelendiğinde bu durumun herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Kadınların erkeklere göre internete ayırdıkları zamanın yarısından fazlasını sosyal ağ-paylaşım sitelerinde geçirdikleri tespit edilmiştir. Anketi değerlendiren katılımcıların eğitim durumları ve internet kullanım becerileri karşılaştırıldığında mezun olan öğrencilerin interneti kullanma becerileri daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun katılımcıların eğitim-öğretim hayatlarının ardından iş hayatına atılma süreçlerinde gerek genel-popüler kültürlerini geliştirme, gerek son yıllarda oldukça yaygınlaşan çevrimiçi eğitimleri kullanma, gerekse de iş siteleri, iş geliştirme siteleri vb. yerlerde daha fazla vakit harcamaya eğilimli olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Sosyal ağ kullanım ve becerilerinin erken yaşlarda kazanılmaya başlaması, merak unsuru ile beraber bu ortamlarda daha fazla zaman harcanmasına sebebiyet vermektedir. Çoğu sosyal ağ sitesinde yaş sınırlaması olmasına rağmen (18+) bireylerin yaşlarını sanal ortamlarda yükselterek bu siteleri ve uygulamaları kullandıkları bilinmektedir. Araştırmamızda da 16-18 yaş aralığındaki öğrencilerin, söz konusu sosyal ağları diğer yaş gruplarına göre daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu yaş grubu internetteki zamanının yarısından fazlasını sosyal ağlarda geçirmektedir. Özellikle üniversiteye yeni başlayan bu yaş grubundaki bireylerin, kendisine çevre yapma, arkadaş edinme, tanınma vb. unsurlar dolayısı ile sosyal ağlarda bu denli fazla vakit geçirdiği düşünülmektedir. Sınıf düzeyi, yaş hatta

mezuniyet ile beraber bu durum azalma göstermektedir.

2000’li yıllarla birlikte hayatımızda giren sosyal ağların zamanla kullanımının yaygınlaştığı görülmektedir. Özellikle ülkemizde artan akıllı telefon kullanımı ile sosyal paylaşım sitelerinin uzun zamandır kullanıldığı bilinmektedir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin sosyal ağları kullanma süreleri incelendiğinde de, özellikle kadın öğrencilerin daha uzun zamandır sosyal ağları kullandıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğu (%64) 5 yıldan fazla süredir sosyal ağlarda hesap sahibidir. Tabi ki 16-18 yaş grubu bu ipi de göğüslemektedir ve katılımcılar üniversite yıllarında bu hesaplara sahip olmayı daha fazla tercih etmektedirler. Bireylerin bu denli fazla kullanma eğilimleri beraberinde bu sosyal ağlarda sürekli aktif olma isteğini de tetiklemekte, kendileri tarafından yapılan ya da ağlarında bulunan bireylerin yaptıkları paylaşımların durumunu merak etme güdüsünü de beraberinde getirmektedir. Bu açıdan araştırmamızın sonuçlarına göre, sosyal ağlarda daha fazla vakit geçiren kadın katılımcıların, internete bağlanır bağlanmaz sosyal ağ hesaplarını da ilk olarak kontrol eden grup olarak öne çıkması şaşırtıcı değildir. Kadın katılımcılar aktif oldukları bu mecrada merak unsuru ile birlikte daha fazla kontrol mekanizmalarını çalıştırmaktadırlar. Erkek katılımcılar ise bu davranışı bu denli sergilememektedir. Yaş açısından sosyal ağlarda geçirilen zaman değerlendirildiğinde, 19-21 yaş grubundaki öğrencilerin sosyal ağ paylaşım sitelerini ziyaret etme sıklığı diğer gruplara göre yüksektir. Ayrıca öğrencilik yıllarında bireyler her zaman çevrimiçi kalmayı tercih etmektedirler. Dolayısı ile sosyal ağlarda harcanan zamanın da hiç azımsanmayacak kadar çok olması kaçınılmazdır ve araştırmamızda dikkat çekici bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak, yapılan araştırma ve bulgular ışığında, önlisans öğrencilerinin demografik özellikleri açısından internet ve sosyal ağları kullanma becerileri değerlendirildiğinde, özellikle öğrenim hayatı devam eden bireylerde tanınma, tanıtma, merak vb. davranış eğilimleri ile birlikte, sosyal ağ ve internet kullanımının da yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Gençler, artık haberleşme ihtiyaçlarının tümünü sosyal ağlar üzerinden yapmaktadır. Akıllı telefon ve cihazların kullanımının artması ile birlikte arama/aranma durumlarından çok sosyal ağlar üzerinden haberleşme becerilerinin geliştiği görülmektedir. Bu araştırma, gelişen teknoloji ile birlikte öğrencilerin becerilerinin ne düzeyde değiştiğini göstermeye çalışmış, mezuniyet sonrası sosyal ağ ve internet kullanım davranış ve becerilerinin nasıl değiştiğini ortaya koymuştur. Dahası, bu çalışma başka kurumlar ve öğrenci gruplarına yapılacak uygulamalarla kıyaslama ve değişen durumlar karşısında geliştirilebilecek sorular ile başka çalışmalara da ışık tutabilecektir.

Not: Makaleye konu olan çalışmamız 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi'nde sözlü sunulmuş olup Teknik Bilimler kategorisinde "En İyi 3. Bildiri Ödülü" kazanmıştır.

KAYNAKÇA

- Acılar, A. & Mersin, Sevinç. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımı ile Mahremiyet Kaygısı Arasındaki İlişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 14(54), 103-114.
- Akyazı, E. & Ünal, A. T. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı. *Global Media Journal Turkish Edition*, 3(6), 1-24.
- Aytekin, Ç. & Sütçü, C. S.. (2012). Yeni medya ve ağ nesli: Türkiye örneği.
- Balcı, A. & Şahin, F. T. (2016). Sosyal Medyanın Aile Katılımında Kullanılabilirliği Üzerine Bir İnceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2309.
- Castells, M. (1997). An introduction to the information age. *City*, 2(7), 6-16.
- Ceyhan, A. A. (2011). İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 59-77.
- Communications, Ofcom Office of. (2008). Social Networking: A quantitative and qualitative research report into attitudes, behaviours and use. UK.
- Eren, E. Ş. (2014). Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi Developing Social Media Use Purposes Scale and Examining Based on Some Personal Variables. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4).
- Ersöz, A. G. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanma Alışkanlıkları: Sosyoloji Bölümü Öğrencileri Örneği. *Sosyoloji Konferansları*(53), 303-326.
- Filiz, O, Erol, O, Dönmez, F. İ., & Kurt, A. A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2).
- Göker, G., Demir, M., & Doğan, A. (2010). Ağ Toplumunda Sosyalleşme Ve Paylaşım: Facebook Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 4C0035.
- Gülcan, Z., Vurgun, Ş., Gürdin, B., & Akpınar, G.M. (2015). Meslek Yüksekokulu Öğrencileri

- ve Sosyal Ağlar: Nazilli, Atça Ve Kuyucak Meslek Yüksekokullarının Karşılaştırması. *Colleges*, 164.
- <http://www.tuik.gov.tr>. (2016). Türkiye Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı. Retrieved 21/2/2017, 2017
- <https://www.socialbakers.com>. (2017). Social Marketing Report Turkey January 2017. Retrieved 22/2/2017, 2017
- Kaya, H., Turan, N., Hasoğlu, Ö., Güre, Ö., Arslanova, E., & Elmas, G. (2015). Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Sitelerini Kullanma Amacı İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1(40).
- Keskin, S. & Baş, M. (2016). Sosyal Medyanın Tüketici Davranışları Üzerine Etkisinin Belirlenmesi. *İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 51-69.
- Koç, M, & Karabatak, M. (2011). *Sosyal ağların öğrenciler üzerindeki etkisinin veri madenciliği kullanılarak incelenmesi*. Paper presented at the 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium.
- Otrar, M. & Argın, F. S. (2014). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(3), 1-13.
- Öztürk, M., & Akgün, Ö. E. (2013). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım siteleriyle ilgili görüşlerinin demografik özellikleri açısından incelenmesi.
- Pempek, T. A, Yermolayeva, Y. A, & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of applied developmental psychology*, 30(3), 227-238.
- Şahin, A., Kaynakçı, C. & Aytıp, Y. (2016). Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarının Belirlenmesi. *JOTAF/Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13(2).
- Team, RDC. (2005). R: a language and environment for statistical computing, R foundation for statistical computing, Vienna, Austria, 2008: ISBN 3-900051-07-0.
- Yang, Chia-chen, & Brown, B. B. (2013). Motives for using Facebook, patterns of Facebook activities, and late adolescents' social adjustment to college. *Journal of youth and adolescence*, 42(3), 403-416.